

Aandachtspunten LDE

Aandachtspunten vanuit het studentenperspectief met betrekking tot de samenwerkingsplannen tussen de Universiteit Leiden, de Technische Universiteit Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Leiden, Delft, Rotterdam,
5 december 2011

Universiteit Leiden

Inleiding

Voor u ligt het resultaat van een gezamenlijke inspanning van de studentenraad van Delft, en de studentgeledingen van Leiden en Rotterdam. Deze inspanning heeft tot doel gehad om een document op te stellen waarin, rekening houdend met de belangen van de verschillende actoren alsmede met de politiek/maatschappelijke realiteit, aanbevelingen worden gedaan inzake de samenwerking tussen onze universiteiten.

Door u dit document aan te bieden hopen wij een impuls te geven aan de gedachtenuitwisseling tussen de Colleges van Bestuur en studenten. Wij geven met het opstellen en aanbieden van dit document dan ook tevens invulling aan onze rol als medezeggenschap.

Vanwege het (voorlopig) ontbreken van een concrete samenwerkingsvorm, handelt dit document over algemene kansen en gevaren. We hebben dit alles ingedeeld in de thema's "Proces", "Cultuur & Identiteit", "Onderwijs" en "Organisatie & Mobiliteit".

De in dit document besloten aandachtspunten en suggesties dienen te worden gezien in het licht van onze constructieve houding ten opzichte van de samenwerkingsplannen. Uiteraard blijven wij het proces echter kritisch volgen en benadrukken dat er met het oog op het eindresultaat, wat betreft ondergetekenden, nog geen enkel licht op groen staat.

Wij hebben de verwachting dat alle aandachtspunten naar onze tevredenheid mee zullen worden genomen in de planvorming, en dat de Delftse studentenraad en de Leidse- en Rotterdamse studentgeledingen vanaf nu een blijvende en nadrukkelijke rol hebben binnen de discussie omtrent de samenwerking.

Met bovengenoemde veronderstellingen, kijken wij uit naar een proces dat kan leiden tot een significante versterking van het academische klimaat in onze regio.

Namens de studentenraad van de TU Delft en de studentgeledingen van Universiteit Leiden en de Erasmus Universiteit Rotterdam,

Paul de Kuijer
studentgeleding Leiden,

Hester van der Waa
studentenraad Delft,

Sharmayne Schneijderberg
studentgeleding Rotterdam

Proces

De studentenraad en studentgeledingen ondersteunen het initiatief om samenwerking tussen de drie universiteiten te stimuleren. Wij benadrukken echter dat samenwerking alleen succesvol is, wanneer deze gedragen wordt door de personen die de samenwerking daadwerkelijk vormgeven: de onderzoekers, docenten, medewerkers en ook studenten van de drie universiteiten. De inzichten en meningen van deze *stakeholders* moeten daarom grondig in kaart gebracht worden en dienen leidend te zijn in de vormgeving van een mogelijke samenwerking. Wij constateren dat de Colleges zich reeds aan deze opvatting hebben verbonden, maar benadrukken het belang van dit principe.

De beweging naar samenwerking wordt in de huidige situatie gestimuleerd door de centrale bestuursorganen. Dat hoeft niet direct te interfereren met het bovenstaande principe, maar wij drukken de Colleges op het hart, dat zij vooral transparant en in overleg tot hun besluiten en opvattingen komen. De medezeggenschapsorganen spelen hierin een evidente rol, als vertegenwoordiging van de universitaire gemeenschap op centraal bestuursniveau. Door een open proces, creëert men sneller een groter draagvlak – de noodzakelijke voorwaarde voor verdere samenwerking. Wij constateren wederom dat de Colleges zich reeds in woord hebben gecommitteerd aan deze opmerkingen. Echter, wij signaleren ook dat de mate van informeren vooralsnog niet in alle steden gelijk oploopt. Daarnaast lijkt zich achter de schermen veel uit te kristalliseren, zonder dat berichten daarover de medezeggenschapsorganen bereikt. Met het oog op gedegen besluitvorming, lijkt het ons wenselijk om (ook) medezeggenschapsorganen goed en volledig te informeren over de diverse ontwikkelingen.

Cultuur & Identiteit

Sinds de oprichting van de universiteiten heeft zich in elk van de drie steden een studentencultuur ontwikkeld met een eigen identiteit. Deze identiteiten zijn lastig te omschrijven. In elke stad afzonderlijk houden de studenten er veel verschillende interpretaties op na, waardoor een generalisatie lastig te maken valt. De in vele jaren opgebouwde identiteiten zijn niettemin uniek en bijzonder waardevol. Studenten zijn gehecht aan deze identiteit en de invloed daarvan op hun studentenleven. Wij trachten de kansen en gevaren op dit gebied realistisch te benoemen. Hieronder volgen richtlijnen die de verschillen in identiteit op waarde inschatten, doch voldoende ruimte laten voor ontwikkelingen in de toekomst.

We zijn van mening dat verschillen in referentiekader, een verschillende benaderingswijze van problemen en diversiteit in zijn algemeenheid een bijdrage leveren aan de kwaliteit van wetenschappelijke ontwikkelingen op regionaal, nationaal en internationaal niveau. Hoewel het referentiekader van een student goeddeels ontwikkeld wordt op de universiteit, spelen verschillen in studentencultuur en identiteit daarin ook een rol. Wij denken aan de stadspecifieke verhouding van pragmatiek en idealisme, praktijk en theorie en fundamentele en toegepaste wetenschap, die haar belangrijke uitwerking heeft op het leven van studenten.

Naast de universiteit, wordt het leven van een student in belangrijke mate gestructureerd door de studentencultuur. De studentencultuur is in de loop der jaren om de gang van het universitaire jaar heen gegroeid, met het gevolg dat het studentenleven op verscheidene vlakken specifiek aansluit op aspecten van de universiteit. Denk hierbij bijvoorbeeld aan planning, roostering, integratie van eerstejaars en meer. Wanneer de drie steden voornemens zijn dergelijke structuren te wijzigen – wat op sommige gebieden de samenwerking ten goede lijkt te komen – dient dat goed te worden overlegd en afgestemd met de betrokken studentenverbanden.

Voortkomend uit verschillen in identiteit kennen studenten verder verschillende voorkeuren voor persoonlijke verbreding. We zijn van mening dat de autonomie om te kunnen bepalen hoe ontplooiingsmogelijkheden worden ondersteund, in de drie steden moet blijven. Dit behelst niet alleen de hoogte en invulling van het profileringsfonds, maar ook zaken als roostering, regelingen en flexibiliteit die ontplooiende activiteiten van studenten kunnen ondersteunen of belemmeren.

Studenten kiezen voor en leven in één stad en daarom zou de intentie er moeten zijn om beleid te maken dat deze verschillen blijft ondersteunen. In het verlengde daarvan ligt het in stand houden van de cultuurbepalende activiteiten in de verschillende

steden. Juist die activiteiten bepalen in grote mate de binding van een student met de academische gemeenschap. Voorbeelden daarvan zijn introductieweken, het aanbod van cultuurcentra en stadsgebonden vieringen.

We merken verder op dat de drie merknamen ieder een sterke waarde hebben. Deze waarde bestaat niet alleen uit naamsbekendheid en het kwaliteitsoordeel over de universiteit, dat aan de naam zit gehecht, maar ook uit de emotionele waarde die aan de namen wordt gehecht. Deze waarde bestaat niet alleen bij studenten, docenten en medewerkers, maar ook bij bedrijven en instellingen. Wij sluiten ons aan bij een lange rij van betrokkenen, die op dit punt tot zorgvuldigheid hebben gemaakt.

Door het bovenstaande in acht te nemen, blijven Delftse, Leidse en Rotterdamse studenten en alumni als zodanig herkenbaar en blijven zij hun specifieke bijdrage aan de regionale, nationale en internationale wetenschappelijke ontwikkelingen leveren.

Onderwijs

Tot dusver heeft de discussie over de samenwerking zich rond drie pijlers vormgegeven: infrastructuur, onderzoek en onderwijs. De pijler onderwijs is natuurlijk de pijler waar studenten dagelijks mee te maken hebben en waar wij de meeste aandacht naar doen uitgaan. Ook in een eventuele samenwerking staat voorop dat er goed moet worden nagedacht over het onderwijs.

Elke vorm van samenwerking staat of valt bij het niveau van onderwijs. Een absolute voorwaarde voor elke vorm van samenwerking in het hoger onderwijs is het behoud van de hoge kwaliteit van onderwijs op de betreffende instellingen. De TU Delft, Universiteit Leiden en de Erasmus Universiteit Rotterdam hebben naam in de hoge kwaliteit alumni die de instellingen afleveren. Het is de taak van de Colleges om in elke vorm van samenwerking de onderwijskwaliteit als prioriteit te beschouwen. Wij voegen toe dat een verbetering van de onderwijskwaliteit een krachtig argument is om te beslissen een samenwerking aan te gaan.

Wij komen tot de conclusie dat de meerwaarde van een samenwerking altijd, maar niet alleen, afhankelijk is van de interactie tussen alfa-, bèta- en gammastudies. Het is belangrijk dat de Colleges niet toewerken naar vervlakking en gelijktrekking van de verschillende richtingen, maar juist uitgaan van de voordelen die het verschil tussen de richtingen kan hebben. Een grote kans in een eventuele samenwerking zit volgens de Studentenraad en studentgeledingen in het verwijderen van drempels voor het volgen van elkaars vakken. Het faciliteren van onderwijs op andere universiteiten, zonder drempels, biedt voor studenten een reeks aan verbredingsmogelijkheden. De eerste uitwerking hiervan kan bijvoorbeeld het openstellen van de minorpakketten zijn. Studenten uit Rotterdam die een minor Japans kunnen volgen aan de Universiteit Leiden, of Delftse studenten die een minor economie kunnen volgen aan de Erasmus Universiteit zouden voorbeelden van een geslaagde regeling zijn. Verder zou gekeken kunnen worden naar de oprichting van een minor die alfa, bèta en gamma samenbrengt op een interdisciplinair thema.

De interactie tussen verschillende disciplines biedt dus evident kansen. Naar het inzien van de drie studentengeledingen dient er desalniettemin zorgvuldig te worden omgegaan met het bestaande studiepakket. Het opstarten van een nieuwe studie moet ingegeven worden vanuit de overtuiging dat dit een academische meerwaarde creëert over een langere tijdsperiode. Dit moet steeds een weloverwogen keuze zijn. Evenzo, vragen wij om weloverwogenheid en de daaruit volgende scherpe en heldere keuzes, wanneer het gaat om het samenvoegen van opleidingen.

Didactische inzichten en lesmethodieken verschillen per studie, faculteit en universiteit. Denk bijvoorbeeld aan het verschil in contacturen, projectonderwijs of behoefte aan ruimte voor zelfstudie. Een veelal technische studie vraagt vaak een andere aanpak dan een talenstudie, en een economische studie vraagt om een andere handelswijze dan een studie archeologie. Het opheffen of vervagen van het verschil in toegepaste methodieken op onderwijsgebied lijkt ons dan ook contraproductief. Een duidelijk gevaar zit in het gelijktrekken van studievoortgangsmaatregelen voor verschillende studies. Als concreet voorbeeld is het volgens ons niet wenselijk om een BSA van 60 ECTS door te trekken naar andere steden. De beoogde veranderingen dienen niet aangegrepen te worden voor verschooning. De universiteit dient een leverancier van zelfstandige en rationele individuen te blijven.

In een eventuele samenwerking is het belangrijk dat het persoonlijke aspect van het onderwijs wordt gewaarborgd en zo mogelijk wordt vergroot. De afstand tussen student en docent mag niet worden vergroot en schaalvergroting van opleidingen is pertinent onwenselijk. De student moet niet alleen gemakkelijk met de docent kunnen communiceren, maar ook voldoende gelegenheid hebben voor face-to-face contact voor leerzame interactie tussen student en docent.

Organisatie & Mobiliteit

Als samenwerking voor studenten toegevoegde waarde wil hebben, moet het niet alleen theoretisch, maar ook praktisch mogelijk zijn om onderwijs in een andere stad te volgen. Uitwisseling van studenten tussen drie universitaire gemeenschappen, brengt vragen mee, op het gebied van administratie en voorzieningen. Binnen een samenwerkingsverband dat verspreid is over meerdere steden dient daarnaast nadrukkelijk rekening te worden gehouden met de mobiliteit van studenten.

Voorzieningen dienen aan te sluiten bij de vorm en mate waarin wordt samengewerkt. Dit houdt in dat, indien studenten in meerdere steden vakken kunnen volgen, de voorzieningen in de verschillende steden op elkaar aan moeten sluiten en administratief de drempels tussen de steden moet worden weggenomen. Voor de hand ligt een gezamenlijke digitale leeromgeving, collegekaart, studiegids en centrale cijferadministratie. Dergelijke gezamenlijke voorzieningen zijn niet gemakkelijk vorm te geven, maar we benadrukken dat de praktische haalbaarheid van interstedelijk onderwijs voorop dient te staan.

Bovendien lijkt het ons wenselijk dat studenten in alle steden gebruik kunnen maken van de aanwezige faciliteiten, zoals de bibliotheek, het sportaanbod en het taleninstituut. Dat neemt niet weg dat de voorzieningen nog steeds op stadsniveau bereikbaar moeten zijn. Voorzieningen moeten op stadsniveau behouden en bereikbaar blijven en zeker niet onder het kopje samenwerking gecentraliseerd worden.

Fysieke en mentale afstand van de academische gemeenschappen hebben een niet te onderschatten effect op de participatie van studenten. Beleid op dit punt dient uit te gaan van het principe dat de student een hechte binding aangaat met één stad (zie ook "Cultuur en identiteit"). Omdat deze binding het meest intensief kan zijn wanneer de student ook woonachtig is binnen de lokale gemeenschap, dient te worden voorkomen dat aankomende studenten ten gevolge van onderwijsspreiding gemakshalve tussen de verschillende lokale academische gemeenschappen in gaan wonen. Dit geldt niet enkel voor de fysieke woonplaats maar evenzeer voor "mentale woonplaats".

Daar waar studentmobiliteit onvermijdbaar is, dienen de Colleges zich maximaal in te spannen om deze mobiliteit efficiënt en aantrekkelijk te maken. In het kader van efficiëntie en om ondanks het uitgangspunt omtrent studentmobiliteit toch optimaal te profiteren van de som aan kennis die zich binnen de verschillende steden bevindt, dient docentmobiliteit te worden gestimuleerd. Ook hierbij dienen efficiëntie en effectiviteit leidende begrippen te zijn.

Daar waar onderwijsprogramma's los staan van het basis curriculum, en bovendien veelal genoten worden in latere jaren van de studietijd, mag van de studenten een zekere inspanning op het gebied van mobiliteit worden gevraagd. In het bijzonder heeft dit te gelden voor het aanbod van keuzevakken, excellentieprogramma's en minors.

Het uitgangspunt dient derhalve te zijn dat een opleiding in één stad genoten wordt. Kortom; opleidingen binnen één stad waar het kan, studentmobiliteit slechts daar waar het moet. Dit geldt zowel voor bestaande als voor nieuwe opleidingen.